

OPIS PRZEDMIOTU/MODUŁU KSZTAŁCENIA (SYLABUS)

1.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku polskim Archeologia Powszechna – Paleolit i Mezolit	
2.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku angielskim General archaeology – Palaeolithic and Mesolithic	
3.	Jednostka prowadząca przedmiot Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych, Instytut Archeologii	
4.	Kod przedmiotu/modułu 22-AR-S1-ArPoPa	
5.	Rodzaj przedmiotu/modułu (<i>obowiązkowy lub fakultatywny</i>) obowiązkowy	
6.	Kierunek studiów Archeologia	
7.	Poziom studiów (<i>I lub II stopień lub jednolite studia magisterskie</i>) I stopień, stacjonarne studia licencjackie	
8.	Rok studiów (<i>jeśli obowiązuje</i>) I rok	
9.	Semestr (<i>zimowy lub letni</i>) zimowy	
10.	Forma zajęć i liczba godzin Wykład 45 Konwersatorium 45	
11.	Imię, nazwisko, tytuł/stopień naukowy osoby prowadzącej zajęcia Jan Michał Burdukiewicz, prof./dr hab. Tomasz Płonka, dr Andrzej Wiśniewski, dr	
12.	Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu/modułu oraz zrealizowanych przedmiotów Brak wymagań wstępnych	
13.	Cele przedmiotu Zapoznanie z problematyką rozwoju społecznego, kulturowego oraz biologicznego społeczności starszej i środkowej epoki kamienia na tle przemian środowiskowych kuli ziemskiej, ze szczególnym naciskiem na zjawiska zachodzące w środkowej Europie oraz na ziemiach polskich.	
14.	Zakładane efekty kształcenia <u>Wiedza:</u>	Symbole kierunkowych efektów kształcenia:

	<ul style="list-style-type: none"> – Student zdobywa wiedzę w zakresie chronologii paleolitu i mezolitu na tle przemian środowiska przyrodniczego – Student zdobywa wiedzę na temat antropogenezy, rozwoju zjawisk społecznych i kulturowych zachodzących w paleolicie i mezolicie. – Student zna podstawowe kryteria wyróżniania artefaktów oraz wyrobów charakterystycznych dla głównych okresów paleolitu i mezolitu oraz rozwoju technologicznego. <p><u>Umiejętności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Student potrafi określić podstawowe cechy zjawisk kulturowo-społecznych głównych okresów paleolitu i mezolitu umiejscawiając je w czasie i przestrzeni. – Student potrafi klasyfikować według podstawowych kryteriów zabytki kamienne i kościane z paleolitu i mezolitu. – Uczy się rozpoznawać początki kultury symbolicznej i społecznej. – Student rozpoznaje powiązanie kultury i natury w ujęciu diachronicznym. <p><u>Kompetencje społeczne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Student dostrzega korzyści z pogłębiania wiedzy. – Student nabiera umiejętności samodzielnego rozwiązywania zadań. 	<p>K_W03</p> <p>K_W02</p> <p>K_W04</p> <p>K_U02</p> <p>K_U05</p> <p>K_U06</p> <p>K_U04</p> <p>K_K01</p> <p>K_K03</p>
15.	<p>15. Treści programowe</p> <p>Wkład:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawowe zagadnienia badań nad paleolitem i mezolitem. Zarys systemów klasyfikacji typologicznej i kulturowej. 2. Klimatostratygrafia pliocenu i plejstocenu na świecie i w Polsce. Zmienność środowiska przyrodniczego i jego wpływ na rozwój ludzkości. 3. Koncepcje antropogenezy: multiregionalna i jednego początku. 4. Kultury dolnopaleolityczne Starego Świata i Polski. 5. Paleolit środkowy Afryki i Azji. Problem wczesnego zasiedlenia Australii. 6. Paleolit środkowy Europy. Neandertalczycy a <i>Homo sapiens sapiens</i>. 7. Paleolit górny Afryki i Azji. 8. Paleolit górny w Europie i w Polsce. 9. Rozwój paleolitycznej sztuki naskalnej i mobilnej. 10. Zasiedlenie północno-wschodniej Azji i Ameryki. 11. Paleolit schyłkowy na tle gwałtownych przemian środowiska przyrodniczego późnego glacjału na świecie. 12. Paleolit schyłkowy Europy i ziem polskich. 13. Zagadnienia wczesnoholoceńskich przemian środowiska naturalnego i 	

- zasad jego adaptacji. Początki gospodarki wytwórczej na świecie.
 14. Mezolit Europy, podziały i zróżnicowania kulturowe.
 15. Zmierzch społeczności zbieracko-łowieckich (proto- i paraneolit).

Konwersatorium:

1. Podstawowa terminologia, charakterystyka atrybutów wyrobów kamiennych oraz problem eolitów. Podstawowe surowce kamienne wykorzystywane w środkowej Europie.
2. Czas i przestrzeń oraz zmiany klimatyczne i przyrodnicze u schyłku pliocenu, w plejstocenie i na początku holocenu.
3. Najwcześniejsze wyroby kamienne: przemysły otoczkowe i odłupkowe w dolnym paleolicie: podstawowe surowce, metody i techniki.
4. Technokompleks aszelski i zespoły odłupkowe (1,7–0,3 mln lat temu): cechy narzędzi kamiennych w tym sposoby wytwarzania i klasyfikacje pięściaków.
5. Strategie przetrwania w paleolicie dolnym: dyskusja nad podstawowymi zagadnieniami związanymi ze zdobywaniem pożywienia i wykorzystaniem ognia.
6. Charakterystyka wyrobów kamiennych środkowego paleolitu i środkowej epoki kamienia (MSA).
7. Sposoby eksploatacji środowiska przez neandertalczyków na wybranych przykładach: dyskusja w oparciu o źródła środkowoeuropejskie.
8. Podstawowe atrybuty technologii wiórowych w środkowym i górnym paleolicie.
9. Schyłek paleolitu na Nizinie Europejskiej: podstawowe sposoby wytwarzania wyrobów kamiennych i kościanych, cechy narzędzi.
10. Materialne dowody zachowań symbolicznych w górnym i schyłkowym paleolicie.
11. Główne cechy przemysłów mezolitycznych: sposoby wytwórczości półsurowca.
12. Produkcja narzędzi z surowców skalnych i organicznych (kość, poroże, drewno) w mezolicie.
13. Kultura symboliczna w mezolicie.
14. Techniki produkcji narzędzi kamiennych w Nowym Świecie.

16. Zalecana literatura (*podręczniki*)

- Burdukiewicz J.M., 2003. *Technokompleks mikrolityczny w paleolicie dolnym środkowej Europy*, Wrocław: Uniwersytet Wrocławski.
- Galiński T., 2002. *Spółczesność mezolityczna*, Szczecin: Muzeum Narodowe w Szczecinie.
- Gamble C., 1999. *The Palaeolithic societies of Europe*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Ginter B., J. K. Kozłowski, 1990. *Technika obróbki i typologia wyrobów kamiennych paleolitu, mezolitu i neolitu*, Warszawa: PWN.
- Graziosi P., 1960. *Palaeolithic Art*, London: Faber.
- Haywood J., B. Catchpole, S. Hall, E. Barrat, 1998. *Atlas dziejów świata*, Warszawa – Wrocław: PPWK.
- Inizan M.-L., Reduron-Ballinger M., Roche H., Tixier J. 1999. *Technology and terminology of knapped stone*, Nanterre: CREP.
- Kozłowski J. K., 2004. *Świat przed „rewolucją” neolityczną, Wielka historia świata*, t. I, Kraków: Fogra, Świat Książki.

	<p>Kozłowski J.K., P. Kaczanowski 1998. <i>Najdawniejsze dzieje ziem polskich</i>, Kraków: Fogra.</p> <p>Kozłowski J.K., S.K. Kozłowski, 1977. <i>Epoka kamienia na ziemiach polskich</i>, Warszawa: PWN.</p> <p>Lasota-Moskalewska A. 2008. <i>Archeozoologia. Ssaki</i>, Warszawa: WUW.</p> <p>Lewin R., 2002, <i>Wprowadzenie do ewolucji człowieka</i>, Warszawa: Prószyński i Ska.</p> <p>Mojski J.E. 1993. <i>Europa w plejstocenie. Ewolucja środowiska przyrodniczego</i>, Warszawa: Wyd. PAE.</p> <p>Renfrew C., Bahn P. 2002. <i>Archeologia. Teorie, metody, praktyka</i>, Warszawa: Prószyński i S-ka.</p>											
17.	<p>Forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu/modułu, sposób sprawdzenia osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia:</p> <p>wykład: egzamin</p> <p>konwersatorium: zaliczenie na stopień</p>											
18.	<p>Język wykładowy polski</p>											
19.	<p>Obciążenie pracą studenta</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Forma aktywności studenta</th> <th>Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem: - wykład: - konwersatorium:</td> <td>45 45</td> </tr> <tr> <td>Praca własna studenta np.: - przygotowanie do zajęć: - czytanie wskazanej literatury: - napisanie referatu: - przygotowanie do egzaminu:</td> <td>20 80 10 50</td> </tr> <tr> <td>Suma godzin</td> <td>250</td> </tr> <tr> <td>Liczba punktów ECTS</td> <td>10 (5+5)</td> </tr> </tbody> </table>		Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem: - wykład: - konwersatorium:	45 45	Praca własna studenta np.: - przygotowanie do zajęć: - czytanie wskazanej literatury: - napisanie referatu: - przygotowanie do egzaminu:	20 80 10 50	Suma godzin	250	Liczba punktów ECTS	10 (5+5)
Forma aktywności studenta	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności											
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem: - wykład: - konwersatorium:	45 45											
Praca własna studenta np.: - przygotowanie do zajęć: - czytanie wskazanej literatury: - napisanie referatu: - przygotowanie do egzaminu:	20 80 10 50											
Suma godzin	250											
Liczba punktów ECTS	10 (5+5)											

*objaśnienie symboli:

K (przed podkreśleniem) - kierunkowe efekty kształcenia

W - kategoria wiedzy

U - kategoria umiejętności

K (po podkreśleniu) - kategoria kompetencji społecznych

01, 02, 03 i kolejne - numer efektu kształcenia

COURSE/MODULE DESCRIPTION (SYLLABUS)

1.	Course/module	
2.	University department	
3.	Course/module code	
4.	Course/module type – mandatory (compulsory) or elective (optional)	
5.	University subject (programme/major)	
6.	Degree: (<i>master, bachelor</i>)	
7.	Year (if applicable)	
8.	Semester (<i>autumn, spring</i>)	
9.	Form of tuition and number of hours	
10.	Name, Surname, academic title	
11.	Initial requirements (knowledge, skills, social competences) regarding the course/module and its completion	
12.	Objectives	
13.	Learning outcomes	Outcome symbols, e.g.: <i>K_W01*</i> ; <i>K_U05</i> , <i>K_K03</i>
14.	Content	
15.	Recommended literature	
16.	Ways of earning credits for the completion of a course /particular component, methods of assessing academic progress: lecture: class: laboratory: seminar:	

	other:	
17.	Language of instruction	
18.	Student's workload	
	Activity	Average number of hours for the activity
	Hours of instruction (as stipulated in study programme) : - lecture: - classes: - laboratory: - other:	
	student's own work, e.g.: - preparation before class (lecture, etc.) - research outcomes: - reading set literature: - writing course report: - preparing for exam:	
	Hours	
	Number of ECTS	

* Key to symbols:

K (before underscore) - learning outcomes for the programme

W - knowledge

U - skills

K (after underscore) - social competences

01, 02, 03 and subsequent - consecutive number of learning outcome